

Aan de minister van Justitie
Zijne Excellentie S. Blok
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Rotterdam, 16 oktober 2017

Betreft:

**Internetconsultatie over Advies integrale geschillenbeslechting in het sociaal domein;
zienswijze bestuur Mediatorsfederatie Nederland (MfN)**

Geachte heer Blok,

In antwoord op uw consultatie over het Advies integrale geschillenbeslechting in het sociaal domein brengen wij graag de volgende zienswijze onder uw aandacht.

In de visie van de MfN dient bij wetgeving aan mediation bij de overheid alle ruimte te worden gelaten. De MfN ziet een goede relatie tussen overheid en samenleving als een van de pijlers van een goed openbaar bestuur. Het inzetten van mediation, naast andere methodieken voor geschiloplossing, bevordert de kwaliteit van de overheidsbesluiten en verhoogt het gezag en de geloofwaardigheid van het openbaar bestuur. Waar conflicten of geschillen ontstaan in de relatie burger tot een overheidsorgaan zal mediation als volwaardig alternatief en bij voorkeur ingezet moeten worden. In die gevallen tonen bestuursorganen steeds vaker een voorkeur voor een minnelijke schikking boven een gerechtelijke procedure. Liever gezamenlijk aan tafel dan voor de (bestuurs)rechter, zo vindt een toenemend aantal bestuurders. Als dat leidt tot een voor alle betrokkenen aanvaardbare oplossing is er veel, zo niet alles, gewonnen. Zoals tijd, geld, energie en de bereidheid en mogelijkheid om met vertrouwen in elkaar verder te gaan.

Het advies van de regeringscommissaris voor de algemene regels van bestuursrecht, de heer M. Scheltema, gaat in op twee sporen: integrale geschilbeslechting binnen de bestaande wetgeving en het voorbereiden van een wijziging van de Algemene wet bestuursrecht. Het advies gaat daarmee voorbij aan de veel gehoorde wens tot dejuridisering en is op de keeper beschouwd juist een voorbeeld van het tegenovergestelde. Toepassing van mediation wordt in het advies node gemist, terwijl nu juist mediation bij uitstek geschikt is om het gebrek in de rechtsbescherming te herstellen. In de mediation-setting zitten alle betrokken partijen

aan tafel; aanvrager, gemeente en uitvoerende organisatie, ieder met een eigen mandaat. Zij proberen met behulp van een onafhankelijke derde, de mediator, een voor elke partij optimale oplossing te vinden.

Het advies begint met de constatering dat decentralisatie in het sociaal domein beoogt om op een nieuwe manier inhoud te geven aan de verhouding tussen burger en overheid. Niet de aanspraak, het recht op voorziening staat voorop, maar wat de burger nog wel kan of nog zelf kan organiseren. Dat vergt een andere werkwijze, namelijk dat samen met de betrokken burger wordt nagegaan hoe in zijn specifieke situatie tot de beste oplossing wordt gekomen. Mediation kan juist in zulke situaties een uitstekende manier zijn om tot die beste oplossing te komen. In het advies wordt onderkend dat de nieuwe manier van werken een omslag in het denken vergt. En dat volgens de Raad van State een aanpassing van het juridisch kader noodzakelijk is. Wij bepleiten dat bij de nieuwe manier van werken en bij aanpassingen van het juridisch kader expliciet aandacht wordt besteed aan mediation. Juist omdat mediation een uitstekende manier is om de verschillende mogelijk tegenstrijdig lijkende belangen boven tafel te krijgen en van daaruit naar oplossingen te werken die aan al die belangen recht doen. In het advies van de regeringscommissaris wordt echter met name ingegaan op de geschilbeslechting en parallel daaraan wordt voorgesteld meer aandacht te geven aan het primaire proces (het keukenrafelgesprek) door het project Prettig contact met de overheid (PCMO) te intensiveren. Dat is op zich prima maar niet voldoende. De onafhankelijke gespreksleider c.q. bemiddelaar ontbreekt. De burger die in de essentie van zijn bestaan wordt bedreigd door een conflictueuze relatie met de overheid schiet weinig op met een prettig contact.

Het advies beschrijft uitvoerig waarom het huidige systeem van rechtsbescherming niet werkt voor de nieuwe manier van werken in het sociaal domein en schetst daarbij een drietal belemmeringen: 1. doorkruising van het concept van integraal bestuur; 2. het concept van maatwerk staat onder druk en 3. uitbesteding van taken door de overheid beperken de rechtsbescherming. Wij wijzen op p. 4: *“Kortom: doordat integraal bestuur niet wordt gevolgd door integrale geschilbeslechting, komt de burger in een juridisch doolhof terecht. Vanuit de bureaucratische rationaliteit van de overheid is deze vormgeving te begrijpen, maar vanuit het perspectief van de burger vormt zij een ontoegankelijk systeem van rechtsbescherming”*. Verder wordt in het advies duidelijk dat ook de Nationale Ombudsman vastloopt in het geschetste juridische doolhof.

De oplossing voor het probleem vinden we in hoofdstuk 7: *“Contouren wettelijke regeling rechtsbescherming in het sociaal domein”*. De regeringscommissaris was betrokken bij een wetsvoorstel tot wijziging van de AWB. Daar ook vinden we de juridisering. In plaats van andere wegen voor een oplossing te verkennen, bijvoorbeeld mediation, wordt de nieuwe manier van werken in het sociaal domein in een aanpassing van de wet geperst. Daarmee wordt terloops ook het kind met het badwater weggegooid, want er ontstaat een aanspraak op een voorziening. Het uitgangspunt dat niet de aanspraak op een voorziening voorop staat, maar wat de burger nog wel kan of zelf kan organiseren, wordt verlaten omwille van het juridische systeem(denken), terwijl juist hier mediation een goed instrument kan zijn om boven tafel te krijgen wat precies de mogelijkheden van burger en overheid zijn, indien dat via een op PCMO-leest geschoeid contact niet lukt. Naast de juridische rechtsbescherming wordt uitsluitend PCMO ingezet. Uitbreiding van het wettelijk kader met een juridische basis

voor mediatio, ontbreekt. Een dergelijke uitbreiding is naar onze mening zeer wenselijk, zo niet noodzakelijk om bij verschil van inzicht tussen burger en overheid tot een juiste besluitvorming in het sociaal domein te kunnen komen. De MfN heeft alle lof voor de lijvige handleiding integrale behandeling bezwaren en klachten die PCMO heeft opgesteld. In dat document wordt de burger op een informele wijze door de juridische doolhof geleid. Wij zijn echter van mening dat in de meer conflictueuze gevallen behoefte zal zijn aan een onafhankelijke bemiddelaar.

Dat de klassieke procedures in het bestuursrecht aan kritiek onderhevig zijn en er behoefte bestaat aan meer responsief bestuursrecht, komt in verschillende publicaties aan de orde. Het voert hier te ver om daar hier op in te gaan, maar het is wel de context, waarin deze reactie is geschreven. "De verhouding tussen overheid en burger zou sterk kunnen verbeteren indien het bestuursrecht zich beter rekenschap geeft van de eigenschappen van de burger die het moet beschermen", aldus Scheltema in het Nederlands Tijdschrift voor Bestuursrecht.

De conclusie moet dan volgens ons ook zijn dat in gevallen, waarin PCMO niet tot het gewenste resultaat leidt, mediation in het bestuursrecht in het algemeen, maar zeker in het sociaal domein in het bijzonder, niet alleen wordt toegelaten, maar ook wettelijk moet worden geregeld, alvorens de gang naar de rechter te maken.

Namens het bestuur van de Mediatorsfederatie Nederland,

Mr. Dr. M.J.O.M. de Haas
Voorzitter MfN-bestuur

0171017.020 09:05 0004

Mediatorsfederatie Nederland

PostNL

€0,72

Afz. 3001 AL 21499

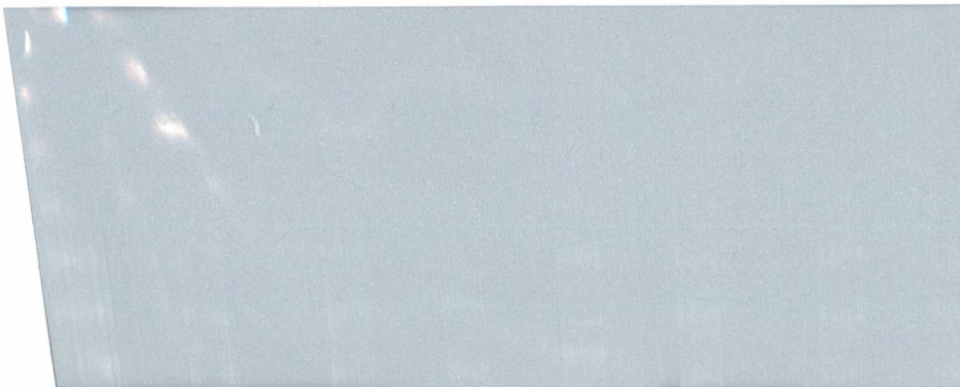
NEDERLAND

16.10.17

NetSet FR 900132

Postbus 21499
3001 AL Rotterdam

FMHaaglanden

17 OKT. 2017

Ontvangen

Gezien scankamer
V&J

17 OKT. 2017

RD6CC #6561XDX#00#0000#

